

Nr 255.

Av herr **Lithander**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 89, angående godkännande av tullverkets utgiftsstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 m. m.

Av Kungl. Maj:t har i propositionen nr 89 föreslagits, att tullfiskalstjänsterna i riket fyra till antalet, nämligen en i Stockholm, en i Göteborg, en i Malmö och en i Haparanda, skulle omändras från befattningar på ordinarie stat till arvodesbefattningar. Dessa tjänster lämna för närvarande sina innehavare en årlig löneinkomst av 3,000 kronor med tre ålderstillägg à 400 kronor, sålunda högst 4,200 kronor, varjämte förmånen av en månads semester och pension å 2,000 kronor tillkommer dessa tjänster. För att bliva till dylik tjänst utnämnd fordras att hava avlagt juridisk examen, varjämte i praktiken torde krävas, att vederbörande deltagit i domaregöromål tillräckligt för att vara i rättegångsärenden förfaren.

En omändring av tullfiskalstjänsterna till arvodesbefattningar synes mig emellertid icke böra företagas, därest en dylik omändring icke kan visas vara välgrundad och av omständigheterna påkallad. Såsom jag här nedan skall ådagalägga, förefinnas så långt ifrån skäl för den föreslagna omändringen, att tvärtom behovet av ordinarie åklagare för tullförseelsernas beivrande måste anses av förhållandena vara i ökad grad påkallat.

Ursprungligen åsyftades, att tullfiskalstjänst icke skulle taga sin innehavares tid så starkt i anspråk, att han ej jämväl skulle kunna sysselsätta sig med annat arbete, vilket ju visas därav, att lönen för juridiskt utbildad tjänsteman, som för övrigt rätt sent kunde tänkas bliva å dylik tjänst utnämnd, satts så lågt som till 3,000 kronor. Under ett antal av år hava ock göromålen för tullfiskalerna ej varit betungande. Men, sedan nya bestämmelser i fråga om spritdrycker och tobak trätt i kraft, har antalet mål, avseende olovlig införsel av dylika varor, år från år i hög grad ökats, medförande så betydligt mera arbete, att föga tid för annan sysselsättning eller tjänstgöring å annat håll numera för

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 4 saml. 73 häft. (Nr 255—257.) 1

tullfiskal finnes. Dessa förhållanden synas desto mindre vara tillfälliga, som det snarare kan antagas, att, sedan med inträdande bättre tider än de nuvarande samfärdseln bliver livligare, försöken att i landet olovligen införa spritdrycker och tobak skola bliva talrikare.

Det torde då vara ett viktigt statens intresse att söka förhindra denna trafik; och åklagartjänsterna måste därför anses vara av mycken betydelse.

Till belysande av arbetets å tullfiskalstjänsterna nuvarande omfattning kan nämnas, att under sistlidet år enbart vid Stockholms rådhusrätt avdömdes 534 tullmål — av vilka ett avsevärt antal större mål fullföljts till högre instans (ett hundratal mål, i Stockholm enbart, hunno ej bliva av domstolen avgjorda under året) — samt att under samma tid avgjorts, av rådhusrätterna i Skåne — tullfiskalens i Malmö distrikt — 237 mål, av rådhusrätten i Göteborg 248 mål och av rådhusrätterna i tullfiskalens i Haparanda distrikt mål. Om man besinnar vad det måste innebära att på ett tillfredsställande sätt sköta så betydande antal mål, vilka kräva daglig påpassning och utredning, talrika uppvaktningar vid domstolarna samt aktgivande på gällande bestämmelser vid målens fullföljande, måste man komma till den uppfattningen, att det ej är rimligt och rättvist att lägga en så omfattande och omdömesgiltigt arbete krävande arbetsbörda på arvodesbefattningar, varförutom arbetets art och beskaffenhet synas fordra, att vederbörande, i likhet med andra åklagare och domare, intaga den självständiga ställning, som endast ordinarie tjänst kan skänka. Man styrkes ock i sin berörda uppfattning därav att under nuvarande förhållanden tullfiskalerna måste anses vara uteslutna från möjlighet att samtidigt uppehålla annan ordinarie befattning i statens eller kommunens tjänst. Det bör ock ihågkommas, att tullfiskalerna, som äro skyldiga att företaga tjänsteresor i sina distrikt — och talrika dylika hava ock av dem företagits — därjämte hava till åliggande att deltaga i inventeringar och syner samt att på begäran av kungl. generaltullstyrelsen verkställa utredningar och företräda kungl. tullverket. Dessutom kräves, att vederbörande är för tullpersonalen så lätt och ständigt tillgänglig att ingripande i avseende på smuggerier kan ske genast, då ju ofta, i vad gäller sjöfartsförhållanden, brådska är av nöden.

Under sådana förhållanden synes det föga välbetänkt, att, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, indraga de ordinarie tullfiskalstjänsterna och ersätta dem med befattningar, avlönade med för den erforderliga tjänstekvalifikationen ett så lågt arvode som högst 5,000 kronor om året. Då göromålen hota att taga vederbörande tjänstemans mesta tid i anspråk,

kan det icke tänkas, att någon vederhäftig, juridiskt utbildad tjänsteman — särskilt i nuvarande dyrtid — skulle kunna förmås att på sådana villkor åtaga sig en dylik befattning. Möjligt är att man tänkt sig, att en advokat skulle vilja vid sidan av sin verksamhet sköta en befattning av föreslagen beskaffenhet — och, förutsatt att vederbörande är lämplig och pålitlig, kunde saken sålunda ordnas. Men det är att befara, att ingen duglig advokat, när han får kännedom om arbetets art och omfång, skulle vilja för högst 5,000 kronor om året åtaga sig att sköta en dylik befattning och stå det därmed förbundna ansvaret.

Då vid föregående års riksdag Kungl. Maj:t framlade proposition om tullverkets utgiftsstater, åtföljdes densamma av ett av kungl. generaltullstyrelsen avgivet yttrande (*se bilaga 1*) i anledning av tullkommissionens — på tidigare års statistik byggda — förslag om tullfiskaltjänsternas indragning och tullmålens överlämnande till allmän åklagare. I detta yttrande hemställde styrelsen, under åberopande av synnerligen starka skäl, att tullfiskaltjänsterna skulle bibehållas såsom ordinarie och upptagas i tolfte lönegraden. Av grunder, som äro mig obekanta, har emellertid styrelsen nu frångått berörda uppfattning och i överensstämmelse med den kungliga propositionen ansett tjänsterna kunna förändras till arvodesbefattningar. Av styrelsens motivering skulle man emellertid efter genomläsande snarare komma till ett tillstyrkande av tjänsternas uppförande på ordinarie stat. Styrelsens förändrade uppfattning är svår att förstå, då det är väl bekant, vilken omfattning smuggeritrafiken numera tagit och huru antalet tullmål under fjolåret över allt i landet ökats.

Med stöd av det ovan anförda och då det måste anses vara av stor vikt ur synpunkten av smuggeritrafikens, särskilt spritsmugglingens bekämpande, att självständiga och kompetenta åklagare finnas, som kunna förväntas åt saken ägna all den omsorg och allt det arbete saken kräver, får jag härmed hemställa,

att riksdagen ville besluta, att de fyra tullfiskaltjänsterna i riket måtte alltjämt uppföras såsom ordinarie befattningar och, på sätt kungl. generaltullstyrelsen i underdånigt utlåtande den 15 maj 1920 föreslagit, placeras i tolfte lönegraden.

Stockholm den 24 mars 1922.

Edvard Lithander.

Transumt.

Bilaga 1.

TILL KONUNGEN.

Med skrivelse den 2 november 1918 har 1914 års tullkommission till statsrådet och chefen för finansdepartementet överlämnat ett betänkande II, innefattande förslag till omorganisation av generaltullstyrelsen samt tullverkets lokalförvaltning; och har Eders Kungl. Maj:t genom nådig remiss den 2 januari 1919 anbefallt generaltullstyrelsen att avgiva underdånigt utlåtande över detta betänkande och förslag.

I anledning härav har styrelsen infordrat yttrande i ämnet från vederbörande lokala tullmyndigheter, varjämte sådana yttranden inkommit från Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening och Sveriges tullmannaförening.

Då generaltullstyrelsen nu går att i enlighet med ovanberörda nådiga befallning avgiva underdånigt utlåtande -----

Det arbete, tullmålens utförande förorsakar, bestämmes emellertid icke blott av deras antal, utan även, och det i än högre grad, av deras beskaffenhet. I sådant avseende får styrelsen anföra, att, särskilt i Stockholm men delvis även i Haparanda och Göteborg, tullmålen icke så sällan äro av invecklad och arbetskrävande art. De vid rådhusrätterna i Skåne handlagda, på tullfiskalens i Malmö handläggning ankommande tullmålen äro däremot i regel av enkel beskaffenhet. Enligt styrelsens mening måste för närvarande det förhållande anses rådande, att åtminstone tullfiskalen i Stockholm är i denna egenskap mera upptagen av tullmålen, än som med hänsyn till den jämförelsevis obetydliga avlöning, han som sådan åtnjuter, kan anses skäligt, då fråga är om en tjänsteman med de höga kvalifikationer, som fordras av tullfiskalerna. Det måste nämligen anses obestridligt, att man, då tullfiskalernas avlöning bestämts till så lågt belopp, som nu är fallet, utgått från just den förutsättning, att tullfiskaltjänsterna, i likhet med vissa andra speciella åklagarbefattningar, icke skulle bereda innehavarna full sysselsättning.

Generaltullstyrelsen kan alltså för sin del icke finna befogat det påstående, att tullfiskalernas så att säga ordinarie tjänstegöromål skulle vara av så oväsentlig omfattning, att tjänsternas tillvaro icke skulle vara berättigad. Men enligt styrelsens mening finnas alldeles särskilda skäl, som starkt tala för tjänsternas bibehållande. Tydligen måste det å de stora tullplatser, å vilka tre av tullfiskalerna äro stationerade, ofta inträffa, att i förhållandet mellan tullmyndigheterna och trafiken uppträda andra frågor än verkliga tullmål, för vilkas lösande juridisk utbildning är nyttig eller behövlig. Vid sådana tillfällen måste det för tullmyndigheterna vara en betydande fördel att kunna rådföra sig med tjänstemän, som besitta på en gång juridisk utbildning och

förtrogenhet med tulltjänsten. De säregna förhållandena vid riksgränsen mot Finland och frånvaron av rådhusrätt i Haparanda torde, vad därvarande tullfiskal beträffar, verka i samma riktning. Då mera invecklade tullmål förekommit å platser, där åtal i dylika mål i allmänhet skola utföras av tullförvaltningsföreståndarna, hava tullfiskalerna med fördel kunnat anlitas såsom biträden och rådgivare eller såsom åklagare efter särskilda förordnanden. Och slutligen har vid åtskilliga, icke så sällsynta tillfällen kunnat åt vederbörande tullfiskal lämnas i uppdrag att verkställa utredning och förhör i uppkomna vidlyftigare ärenden rörande tjänsteförseelser eller andra förhållanden, som påkallat ingripande från styrelsens sida, varvid likaledes tullfiskalernas egenkap att vara på en gång jurister och tullmän varit av väsentligt gagn. Generaltullstyrelsen är därför livligt övertygad, att indragning av tullfiskalstjänsterna skulle i flera hänseenden vara en ur tullverkets synpunkt synnerligen olämplig åtgärd, och att kostnaden för det särskilda juridiska biträde, som efter eu dylik åtgärd stundom måste på annat sätt beredas tullförvaltningarna, skulle verka till en ej oväsentlig reduktion av den besparing, åtgärden avser.

I sammanhang med förslaget om indragning av tullfiskalstjänsterna har kommissionen hemställt, att åklagarskapet i tullmål måtte i allmänhet — sålunda även på platser, där sådant för närvarande i regeln ankommer på vederbörande tullförvaltningsföreståndare — överflyttas på allmänna åklagarna, i regel stadsfiskalerna, och detta utan någon särskild ekonomisk ersättning. Förslaget är, såsom av de inkomna yttrandena framgår, föremål för delade meningar, i det att en del tullförvaltningsföreståndare på sådana platser synas med en viss tillfredsställelse motse att bliva befriade från ifrågavarande skyldighet, under det att däremot andra ansett åklagarskapet böra med större fördel kvarstanna hos tullförvaltningsföreståndarna. Även Sveriges allmänna tulltjänstemannaförening, som tillstyrkt indragning av tullfiskalstjänsterna, anser att, då största intresset för beivrande av förseelser mot tullstadgan måste förutsättas såsom befintligt hos tullförvaltarna, dessa borde vara åklagare i tullmål, med rätt att i viktigare fall anlita juridiskt biträde. Någon utredning av frågan, huruvida stadsfiskalerna må vara skyldiga att utan vederlag åtaga sig åklagarskapet i tullmål, har icke av kommissionen förebragts, och styrelsen måste för egen del draga i tvivelsmål, huruvida så kan vara förhållandet. I vad fall som helst synes billigheten fordra, att något vederlag för en sådan skyldighet — vilken i motsats mot åklagarskapet i mål, föranledda av kristidsförfattningarna, är avsedd att bliva av permanent natur — tillerkännes dem. Det må för övrigt anmärkas, att åtalen på grund av sagda författningar ofta tillskyndat åklagarna avsevärda ekonomiska fördelar, något som i sin mån torde hava bidragit till intresset för dylika måls bedrivande. Enligt kommissionens förslag skulle emellertid beträffande tullmålen någon motsvarande sporre till väckande av intresse för dem icke förefinnas; och om å andra sidan sådana förändringar i tullstadgan vidtoges, att stadsfiskalerna erhöles andelar i böter och beslagttaget gods, skulle antingen kronans andelar härav minskas eller upphöra — något som i sin ordning skulle bidraga att minska eller upphäva den genom tullfiskalstjänsternas indragning uppkommande besparingen — eller ock vederbörande tulltjänstemän i egenkap av beslagare eller angivare se sina intressen mindre väl tillgodosälda än vad för närvarande är fallet. Frågan om åklagarskapets överflyttande till stadsfiskalerna förlorar

emellertid det mesta av sin betydelse, därest i enlighet med styrelsens mening tullfiskalstjänsterna bibehållas. Men även om så icke skulle bliva förhållandet, måste styrelsen avstyrka nu ifrågavarande förslag, dels av anledning, att all utredning i ämnet saknas, dels ock på de skäl, som i sådant hänseende anförts i vissa av de inkomna yttrandena och till vilka styrelsen vill uttala sin fulla anslutning.

På grund av det sålunda anförda hemställer generaltullstyrelsen, att kommissionens förslag om indragning av tullfiskalstjänsterna och uppdragande åt allmänna åklagarna att utföra talan i tullmål icke måtte bifallas; samt

att kommissionens förslag rörande utförandet av övriga tullfiskalerna för närvarande åliggande uppdrag icke måtte föranleda åtgärd.

Stockholm den 15 maj 1920.

Underdånigst

H. THEMPTANDER.

E. BEYER,
föredragande.

JOHN EWERLÖF.

TURE ALSÉN.

ERNST SCHÖNAICH.

A. R:son von Hedenberg.